

Előhang a Rakott 2012. január 5-i műsorához

A Rakott az év elején hatályba lépő jogi felfordulásról szól. Pl. az Alaptörvény, mint a lumbágó: kellemetlen, rossz nyavalya, de egy ideig együtt kell élni vele. Belátás nélküli, kapkodó törvényalkotás, mint a rapid szex: semmi előjáték, utána a falnak fordított partner. Hasznos „dolog” is származhatnék belőle, de nem ezért csinálják. Képviselőink összekeverik, szembeállítják a jogot az igazsággal. Kezdő ügyvéd tudná: teljes jog és igazság egyféle papíron létezik: úgy hívják, végrendelet. Szabadságharcos jogalkotás folyik: de győztünk valaha bármelyik szabadságharcban? Az alkotmányos fékek és ellensúlyok leépültek, bármi megeshet. Ad absurdum, lassan „törvényesen” megbüntethetnek parkoláskor gyorsajtásért. Bágyadt mentegetés: ne bántsák őket, mindnek megvan még a bölcsességfoga! Futbóliában axióma volna a sportra és a jogra: az a szép bennük, hogy önként alkalmazkodunk a szabályokhoz. Ennek ütős cáfolata a 213 vasvillával összehányt törvény, meg a szapora aprójog. A primitív manufaktúras jogalkotást megfékezne az ősi skandináv minőség-biztosítás: az elkészült ágyú csövére ráültették annak készítőjét a legelső lövéskor. Övé a kockázat a silány munkáért, mivel gyakran, már az elején szétrobbant az új fegyver. Itthon minket ültetnek fel. Magyarország 2011-2012. éve az interneten: Orbán vigyáz a demokráciánkra, Kövér a parlamentarizmusunkra, Schmitt az anyanyelvünkre, Pintér a törvényességünkre, Balsai az alkotmányosságunkra, Polt a jogainkra, Szijjártó az igazságunkra, Szalai a sajtószabadságunkra, Matolcsy a pénzünkre, Selmeczi a nyugdíjainkra, a kecske a káposztánkra. Mi bajunk lehetne? Közállapotaink főbb jogi metszeteiről, azokat sorra véve beszélgetünk egy stratégiai látókörű jogásszal. Vendég Dr. Bárándy Péter egykori igazságügy-miniszter, ügyvéd kolléga és jogoktató tanártárs. Műsorvezető: Kolláth György

Adásmenet a Rakott 2012. január 5-i műsorához

Jó estét kívánok! A 38. rendhagyó adásban, élőben köszöntöm a hallgatót. A Rakott az év elején hatályba lépő törvényi változásokról, a nagy jogi felfordulásról szól. Kezdő mondat: az Alaptörvény beiktatása=jobbról kieroszakolt hatály-ballépés. Más, az Alaptörvény, mint a lumbágó: kellemetlen, rossz nyavalya, de egy ideig együtt kell élni vele. Főként, de nem csak az alkotmányozással akadt probléma. Az Országgyűlés és a kormányzás egész közjogi teljesítménye: hozzáállása, sportszerűsége hajaz a honi futball színvonalára és légkörére. A parlamenti tévé-tudósításról és/vagy egy NBI-es meccs közvetítéséről sommás internetes vélemény: lassan már, legfeljebb azoknak szól, akik nem elég intelligensek a szappanoperákhoz. A nézőnek vajmi kevés köze van a történésekhez és talán sok öröme sincs mindebben. Maximum lelkesedhet, fogat csikorgathat és kommentálhat. Jó, ha nem ülteti át a mindennapokra a látott harcmódot. Két példa: a márciusban benyújtott alkotmány-törvény-javaslaton a gazdái pár nap alatt 735 változtatást hajtottak végre, aztán jöttek még a módosító indítványok – az utolsó utáni pillanatban is. Április 25-én, Márkus napján lett kész a mű: sugallata, hogy most Márkus(s) van. Azóta főnyeremény értékű feladvány, hogy mennyi is a sarkalatos törvények száma, s azokból mennyi lett meg és mennyi nem teljesült. 28-32-6 volna a nyerőszám: mondjuk, mint a rulettben!?! Aki tudja, még ha hivatalban lévő potentát vagy fórumbeli hozzászóló is, megírhatná. Elég volna ma ez játéknak?! Következzék pár további, jellemző slágvort a kifejtőbb elemzés előtt. Belátás nélküli, kapkodó törvényalkotás, mint a rapid szex: semmi előjáték, utána a falnak fordított partner. Hasznos „dolog” is származhatnék belőle, de nem ezért csinálják. Már húsz éve Hofi is látta: a T. Ház kb. egy nyilvánosház. Hiteltelen az Országgyűlés. Adott a párhuzam: A. Malraux könyve, egy Tellier ház-beli részlet. Kupleráj, rajta felirat: Első-áldozás miatt zárva. Álszent virítás folyik. Választott képviselőink rendre összekeverik, szembeállítják a jogot az igazsággal. Kezdő ügyvéd tudná: teljes jog és igazság egyféle papíron létezik: úgy hívják, végrendelet.

Szabadságharcos jogalkotás dívik: de vajon győztünk-e bármelyik szabadságharcban? Az alkotmányos fékek és ellensúlyok de facto leépültek, a független posztokat „orbaniták” szállták meg. Közben, s ezzel a demokratikus legitimáció AB által megszabott, jogállami követelménye is elszállt. Innentől bármi megeshet. Ad absurdum, lassan „törvényesen” megbüntethetnek parkoláskor gyorshajtásért. Viszont olyan jog is születhet, hogy az előzni tilos vagy a stop-tábla képviselőknak csak szimpla jótanács. Bágyadtan szól a mentegetés: ne bántásák őket, hisz’ többüknek megvan még a bölcsességfoga! Futbólia országában közös axióma volna a sportra és a jogra: az a szép bennük, hogy rendszerint önként, alázattal alkalmazkodunk a szabályokhoz. Ennek a cáfolata a tavalyi 213 vasvillával összehányt törvény, meg a szapora aprójog. Már beszámolni se tudnak rendesen: százkilencventizedik tv. lett az új malőr. Internetes idézetek következnek! Egyetemi „alap-törvény”: egy esemény bekövetkeztének valószínűsége egyenesen arányos annak nemkívánatos voltaival. Igaz. Globálisan: a magyar gyorsnászád volnánk? Már csak egy lejtős tavat kell találni hozzá. Vízésés is megteszi. A primitív manufaktúra jogalkotását megfékezne egy ősi skandináv minőség-biztosítás. A frissen elkészült ágyú csövére ráültették annak készítőjét az első lövés alkalmával. Legyen övé a kockázat a silány munkáért (mivel akkoriban /is!/) gyakori volt, hogy mindjárt az elején szétrobbant az új fegyver). Senkinek az élete, szabadsága és tulajdona nincs biztonságban, amíg a parlament ülésezik – vallotta Mark Twain. Végül, a neten zanzásítva Magyarország 2011-es, 2012-es éve: Orbán vigyáz a demokráciánkra, Kövér a parlamentarizmusunkra, Schmitt az anyanyelvünkre, Pintér a törvényességünkre, Balsai az alkotmányosságunkra, Polt a jogainkra, Szijjártó az igazságunkra, Szalai a sajtószabadságunkra, Matolcsy a pénzünkre, Selmeczi a nyugdíjainkra, a kecske a káposztánkra. Mi bajunk lehetne? Erről: pontosabban a közállapotaink főbb jogi metszeteiről, azokat sorra véve - Alaptörvény, hatalom-megosztás, alkotmánybíráskodás, igazságszolgáltatás, büntetőpolitika, a vád és a védelem összefüggése, hamis víziók, durva szankciók és jogi túltermelési válság, uniós dilemmák és idej hazai kilátások -, nos, ezekről beszélgetünk egy stratégiai látókörű jogással. Vendég Dr. Bárándy Péter egykori igazságügy-miniszter, ügyvéd kolléga és jogoktató tanártárs.

Szervusz Miniszter és Kolléga úr: a hallgató nevében is köszöntelek. Boldog Új Évet kívánok és kívánunk együtt is a Klubrádió követőinek: bizony, ránk fér a jókívánság. Dr.

Bárándy Péter ex-miniszter urat itt bemutatni nem kell. Egy tavalyi stúdió-beszélgetésünk apropóján meséltem róla, ill. vele kapcsolatos storyt. 2 mondatban felidézem: anno újságban értékeltem a tárcavezetésének munkáját, kiemelve az IM mindenkori nívós konzervativizmusát. Péter felhívott és hangsúlyosan nem megköszönte, hanem igényesen tovább fűzte a kritikai elemzést. Sem addig, sem azóta nem találkoztam ilyen miniszteri éthosszal. És ha már igazságügyi miniszterség. Több minisztérium törvényelőkészítő blokkját vezettem 20-25 éve. Munkatársaim a sikeres tárcaközi, „ágazatközi” koordináció után falféher arccal jelezték, hogy most pedig betűről-betűre egyeztetniük kell az IM-mel a kész rendelet-tervezetet. Tartanak kicsit tőle. Ma, mintha kodifikációs, hatástanulmánybeli, alkotmányjogi és EU-s jogi kontrollt végző IM nem is léteznék, vagy mély illegalitásba kényszerült. Tanítványhoz kérdés: mit csináltak ti a minisztériumban? Hát, nehéz megmondani, de talán vizes póló versenyt még rendezhetnének. Rátérünk a jogélet főbb szelvényeire, ám előtte egy szakmai kulcsmondatot érdemes jelezni és értelmezni. A jogállam=a törvények uralma: nem a jogászoké. A polgárra itt és így semmi más nem kötelező, mint a jogszabályok együttese. Két követelmény, következmény ered ebből. 1) nagyon nem mindegy, hogy mit és hogyan vernek ránk, vasalnak be rajtunk, 2) ugyanakkor kell a korrekt, belátó, együttműködést kifejező törvény, mert nélküle káosz, anarchia volna. Mennyiségi és főleg minőségi biztonsággal együtt kell(ene) meghozni és alkalmazni a jogot. Így hát ezzel erőszakosan fenyegetőzni, revolverezni, kísérletezni, pótcselkvést végezni tilos volna. Még az Országgyűlés jogalkotása

sem tetszőleges, nem korlátlan, mivel alkotmányos norma: alapjog lényeges tartalmát törvény sem korlátozhatná. De nézzük csak meg a sajtójogi, az egyházügyi és más törvényt: ennek az ellenkezőjét mutatják. A legutóbbi adásban idéztem: „*a nem ortodox jogi kultúra*” láttán eltorzult arccal fogják a fejüket és bírálják külhoni barátaink. *Mi pedig most megpróbáljuk háromnegyed órában elkészíteni mindennek egyfajta honi lázgörbéjét, fájó hő-térképét. Még csak annyit: talán erőteljesen bíráljuk a jogot, de senkit nem biztatunk törvényellenes fellépésre. Reméljük, hogy bár súlyosan csorbult, de nem veszett el egészében a jogállam esélye, és talán megvan még a köztársaság békés helyreállításának sansza?!*

Kolléga úr: pár indító mondatban hogyan látod 2011 jogi termését, és mi a legfőbb prognózisod 2012-re? Az első negyedóra elteltével rövid közszolgálati és kereskedelmi szünetet tartunk, de nyomban jövünk vissza. Folytatódik a Rakott Dr. Bárándy Péterrel. A téma: 2011 és 2012 a jogász szemével. *Alkotmányozás, elfogadott Alaptörvény, címszavak: voltak Petréteivel záruló ígéretes előzmények, majd jött választási kampány-sumakolás a forradalmi felfordulásról. Aztán bekövetkezett a kétharmad formai és (!) tartalmi dilemmája, a független posztok megszállása, mind e közben bornírt menetrend valósult meg a közjogi rendszer átkódolására 2010 őszétől ez év legvégéig. Mi az álláspontod minderről, mi jött ki és majd még mi származik belőle, és hová vezet ez az út? Mi lett a hatalom-megosztás demokratikus axiómájából, pl. miért éri „tarvágás” bármelyik autonómiát, ellenzéki jogot, nem kormányfüggő intézményt és tisztséget? Az EU meddig vár és mikor lép közbe? Apropos: EU és annak pénze! Téves a sóvárgó megközelítés. Az Unió elsősorban önkéntes vállaláson, belépésen alapuló demokratikus elitklub, és csak sokadjára pénzeszsák. A lehetséges pénzügyi vétó, fenntartás, ill. szankció nem ok, hanem következmény. Hazánk kormánya a legfőbb normákat vette, veszi semmibe. Az uniós alapértékeket az alapszerződés 2. cikke sorolja fel. Így: "az unió az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok - ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait - tiszteletben tartásának értékein alapul. Ezek az értékek közösek a tagállamokban: a pluralizmus, a megkülönböztetés tilalma, a tolerancia, az igazságosság, a szolidaritás, valamint a nők és a férfiak közötti egyenlőség társadalmában."* Ismét szünetet tartunk, de a hírek után jövünk vissza. Folytatjuk a Rakottat egy jogi évnnyitóval: Dr. Bárándy Péterrel.

Újabb címszavak+konzekvenciák következnek. A papírforma szerint talán, ill. látszólag kevésbé, de érdemben lényegesen és súlyosan változtak, sérültek az alkotmányos alapintézmények. A sor: alkotmánybíráskodás eddig és ezen túl: vessünk rá egy keresztet? Igazságszolgáltatás az ún. reform után: vajon ennyit ér a bírói függetlenség, annak értékelvű látszata, s benne az elmozdíthatatlanság kritériuma? Tényleg masírozunk Borat Kazahsztánjának modellje felé? Az ügyészség: a mindenkitől (?) független ügyészség önálló büntetőpolitikát folytathat, és oda utalhat majd politikai precedens-értékű labilis krimi-paródiát, ahol a legtöbb belátásra számíthat? A fegyverek egyenlősége itt kb. majd azt jelenti, hogy automata ismétlőfegyver áll szemben színházi kamu-kellékkal? Te, mint ügyvéd, mit gondolsz a védelem jogának de jure és de facto megnyirbálásáról? Államrezon, hogy hadd hulljon a férgese /bűnös, hibás, megérdemli!?!/, és majd a hatalom megmondja, kit sorol e körbe? 3 korner egy tizenegyes: ez volna a paternalista, fenyegetőző állam vezérelve? Aztán, nemsokára ez az elv visszaszállhat órá is? Elérkeztünk a mai utolsó szünetünkhöz, de jövünk vissza. Folytatódik és rövidesen be is fejeződik a Rakott, egy jogi évnnyitóval és Dr. Bárándy Péterrel.

A jogállamiság kritikus, elemző blokkja következik. Ennek követelményeit, feéltleleit az AB a 90-es években példás minőségben kimunkálta (mintegy két tucatnyi kritérium révén). Mondanék ebből főbb címszavakat, és kérem, hogy Te légy szíves példákat, ügyeket,

törvényeket, dilemmákat szembesíteni velük. Jobbiztonság? Vessük össze ezt pl. a közjogi érvénytelenség és a kellő alkotmányos idő problematikájával! Kiszámíthatóság? Lásd e címszó alatt pl. a cégek, vállalkozások, intézmények tervezhetetlenségét, szpáhi módú közteher-kitettségét! Normavilágosság: vele szemben salátázó, tücsköt-bogarat beépítő jogalkotás, átnevezés, fogalmak zűrzavara, trükközés megy már a névadásnál is? Példa: nem csak a jelenlegi „az” Alaptörvény, az volt már a régi is, egyben „a” köztársasági alkotmány. Nem előre léptünk, hanem vissza: 70 évet! Visszamenőleges, negatív jogalkotás és a szerzett jogok elvételének tilalma!? BIZALOMVÉDELEM! Hajnalig sorolhatnánk az ezt sértő regulákat, holott ezeknél már az az elv sem ér semmit, hogy a törvény nem tudása nem mentesít. Visszafelé hogy is tudhatná a polgár? Népi bölcsélet: aki folyton visszafelé tekinget, csak árnyékot lát. Alkalmassint sötét célú, éjfékete, ártó szellemeket talán. Hadd küzdjön még egy kicsit a saját démonaival, aztán jöhet, jön is egy nyitott társadalom jogtisztja képe.

Adásidőnk lepergett. Köszönöm, hogy a vendégünk voltál: Dr. Bárándy Péter. Köszönöm a Klubrádió munkatársainak: Árva Brigittának és Józsa Péternek is a segítő közreműködést. Reméljük, ma sem ez volt a hattyúdal. Legközelebbi élő adásunk január 12-én lesz, ha még lehet. Akkor a pénzvilág, a reálgazdaság dilemmáival, kihívásaival és kihatásaival foglalkozunk. Vendégünk Palócz Éva vezérigazgató és Tardos János elnök: két nagyszerű közgazda lesz. Szép estét és még egyszer békés, boldog Új Évet kívánok, illetve a vendégünkkel együtt kívánunk a hallgatónak. A viszont hallásra: K. Gy. műsorát hallották.